

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry

Allianssi-talo
Asemapäällikönkatu 1
00520 Helsinki
puh. 020755 2686
fax. 020755 2692
tyopajayhdistys@tpy.fi

Lausunto 25.5.2010

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi nuorisolain sekä opiskelijavalintarekisteristä annetun lain muuttamisesta

Valtakunnallinen työpajayhdistys on antanut 1.10.2009 sivistysvaliokunnalle lausunnon etsivän työparitoiminnan jatkorahoituksesta vuoden 2010 budjetin valmistelun yhteydessä, sekä antanut lausunnon nuorisolain muutoksen valmistelusta suullisessa kuulemistilaisuudessa opetusministeriössä 1.9.2009.

Opetusministeriölle annetussa lausunnossa todetaan: ” Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (jatkossa tekstissä TPY) pitää työryhmän tekemää selvitystä ja nuorisolakiin liittyviä muutosesityksiä hyvinä avauksina monialaisen viranomaisyhteistyön kehittämiseksi Suomessa. Nuorten henkinen pahoinvointi on viime vuosina lisääntynyt hälyttävästi ja myös nuorten syrjäytymiskehitys on ollut kasvussa. Taustalla on monia syitä, kuten koulutuksesta ja työelämästä syrjäytyminen, sosiaaliset ja psyykkiset vaikeudet, sekä yhteiskunnassa koventuneet keskinäistä kilpailua suosivat asenteet”.

Valtakunnallinen työpajayhdistys pitää nuorisolakiin kirjattua monialaisen viranomaisyhteistyön periaatetta tärkeänä, sekä myös lakiin kirjattua asiakastietojen vaihdon mahdollisuutta erittäin tärkeänä edistysaskeleena kohti asiakaslähtöisyyttä palvelujen tuottamisessa. Uuden nuorisolain yleisperusteluissa mainitaan (s.4), että suomalainen palvelujärjestelmä on sektoroitunut ja tieto nuorista perustuu usein sektorikohtaiseen tietoon, eikä laajempaa kuvaa nuorten tilanteesta pystytä hyödyntämään.

Työpajat etsivän työparitoiminnan kumppaneina

Työpajatoimintaan etsivän työparitoiminnan kautta sijoittui vuonna 2009 18 % nuorista ja työvoimahallinnon palveluihin ohjattiin 26 %. Myös työhallinnon asiakkuuteen ohjatuista nuorista osa sijoittui työpajoihin. Koulutukseen ohjattiin 23 %, josta ryhmästä tytöt sijoittuivat poikia useammin koulutukseen ja pojat yleisesti työpajoille. Huomattavaa on,

että opetusministeriön selvityksen perusteella pojat tarvitsivat tyttöjä useammin nk. korjaavia toimenpiteitä. Myös tyttöjen mielenterveysongelmien on nähty kasvavan, sillä 7 % toimenpiteistä oli tyttöjen osalta mielenterveyspalveluja.

Selvityksessä etsivästä nuorisotyöstä kaikkien työparien verkostoissa olivat edustettuina sosiaalitoimi ja työvoimahallinto. Nuorten työpajat, nuorisotoimi ja toisen asteen koulutuksen järjestäjät olivat edustettuina 95 % verkostoissa sekä peruskoulut ja oppilaiden huoltaja/huoltajat yli 80 % verkostoissa.

Työpajat koulutusjärjestelmän yhteistyökumppaneina

Peruskoulusta pudonneiden ja koulunsa keskeyttäneiden määrä on myös varsin suuri, sillä etsivän työparitoiminnan kautta tavoitetuista nuorista 16,5 % oli peruskoulussa tai olivat keskeyttäneet peruskoulun. Työpajojen asiakkaista yli 60% : a on koulustautana pelkästään peruskoulu. Itä-Suomessa peruskouluissa olevien osuus tavoitetuista oli peräti 32 %. Lukumääräisesti suurin ryhmä tavoitetuista olivat ammatillisen perustutkinnon opiskelunsa keskeyttäneet, joiden osuus oli 26,4 %. Toiseksi suurin ryhmä ovat peruskoulunsa suorittaneet nuoret, jotka eivät ole jatkaneet opiskelua tai eivät ole saaneet opiskelupaikkaa. Tulokset osoittavat, että peruskoulun keskeyttäneet nuoret tavoitetaan hyvin, sillä heidän osuutensa oli suurin Etelä-Suomen läänissä, eli 37 % tavoitetuista nuorista.

Aiemmistä selvityksistä tiedetään, että ammatillisen perustutkinnon keskeyttäneet muodostavat suurimman ryhmän työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevista nuorista. Etsivien työparien ensimmäisen vuoden aikana tavoitetuista nuorista peräti 36 % olivat joko ammatillista perustutkintoa suorittamassa olevia nuoria tai opiskelunsa jo keskeyttäneitä nuoria.

Etsivä työparitoiminta

Etsivä työparitoiminta on ollut tehokas nuorille kohdennettu palvelumuoto ja yhteistyö työpajojen kanssa on toiminut hyvin. Suuri osa etsivän nuorisotyön työpareista toimii työpajaympäristössä. Vuonna 2009 on löydetty lähes 2000 nuorta, joista jatkopoluille ja muihin palveluihin on siirtynyt 1400 nuorta. Työpajat ovat tarjonneet monille nuorille hyvän polun alkuvaiheen, jolloin on myös päästy ennaltaehkäisemään koulutuksesta ja työmarkkinoilta syrjäytymistä.

Etsivän työparitoiminnan kautta löytyneistä nuorista osa on erityisten tukitoimenpiteiden tarpeessa. Työpajoissa kehitetty starttivalmennus on yksi etsivän työparitoiminnan ja työpajojen yhteistyön konkreettinen palvelu- ja yhteistyömalli. Työpajayhdistys pitää hyvänä sitä, että etsivä työparitoiminta on nostettu monialaisen viranomaisyhteistyön yhdeksi keskeiseksi uudeksi toimintamuodoksi ja että sitä esitetään myös vakinaistettavaksi nuorisolain muutosesityksen yhteydessä.

Kommentit lakiesitykseen

2§ kohta 5 a:

TPY pitää esitystä monialaisen yhteistyön järjestämisestä erittäin tarpeellisena. Lain valmistelun yhteydessä on otettu myös huomioon ne toimivat käytännöt, joita jo kunnissa on monialaisesta viranomaisyhteistyöstä. Päällekkäisiä rakenteita pitää välttää ja erilaisten kokeilujen, projektien ja toimivien viranomaiskäytäntöjen parhaat kokemukset tulee hyödyntää monialaisen yhteistyön kehittämisessä.

7§:

Nuorisolakiin tulee jäämään työpajatoiminnan osalta aiempi kirjaus, jonka mukaisesti kunnat ovat voivat järjestää työpajatoimintaa tarvittaessa. Lain valmistelun yhteydessä TPY halusi lakiin velvoittavamman kirjauksen työpajatoiminnasta, mutta esitys ei saanut valmistelun aikana kannatusta. Tärkeää kuitenkin on, että jatkossa tuetaan rahallisesti kuntien mahdollisuuksia ylläpitää nuorten työpajatoimintaa ja työpajapalveluja, sekä turvataan valtion ja kuntien yhteistyöllä työpajojen tarvitsemat resurssit. Myös etsivä nuorisotyö säädetään uudessa nuorisolaissa järjestettäväksi tarvittaessa ja vastuu palvelun järjestämisestä on kunnilla.

7 a §:

TPY pitää tehtyä esitystä monialaisesta viranomaisyhteistyöstä erittäin tärkeänä. Monialaisen viranomaisyhteistyön kehittämisellä on myös suuri merkitys paikallisiin nuorten elinoloihin liittyvien päätösten ja strategioiden valmisteluun. Monialainen viranomaisyhteistyö on myös ensiarvoisen tärkeää nuorten palvelujen saavutettavuuden kehittämisessä. Verkostot eivät ole asiakastyöryhmiä, vaan enemmänkin paikallisia palvelustrategioita pohtivia monialaisia työryhmiä. Työpajatoiminnan ja etsivän työparitoiminnan näkökulmasta työryhmillä on suuri merkitys myös nuorten palvelujen asemoimisessa paikallisiin palvelurakenteisiin. Myös tietojen vaihdon käytäntöjen kehittäminen eri toimijoiden välillä on tärkeää, jotta tulevaisuudessa pystytään auttamaan niitä nuoria, jotka ovat pahimmassa syrjäytymisvaarassa.

7 b §:

TPY näkee, että etsivän nuorisotyön tehtävien määrittäminen nuorisolaissa on tärkeää. Etsivä nuorisotyö on jo kokeiluaikana pystynyt tavoittamaan lähes 2000 nuorta, joista n. 1400 on saanut myös heille kuuluvia palveluja. Etsivä nuorisotyö toimii tarpeellisena ja tärkeänä linkkinä ja tulkkina monialaisen viranomaisyhteistyöryhmän ja nuorten välillä.

Lain 7 b § määrittellään myös etsivän nuorisotyön järjestämisvelvoite siten, että kuntien on järjestettävä palvelua tarvittaessa. Kuntiin nimetään etsivästä työstä vastaava koordinaattori, joka selvittää palvelun tarpeita ja palvelujen tuottajia. Jo kokeiluaikana suurin osa työpajatoiminnasta toimi työpajojen yhteydessä ja työpajayhdistyksen näkökulmasta on hyvä, että jatkossakin kunta voi hankkia palvelut kuntaorganisaation ulkopuolisilta palvelun tuottajilta. Laissa määrittellään myös etsivän työn toimijoille kelpoisuusvaatimuksia, joka nostaa tarjottavan palvelun laatua.

TPY: n näkökulmasta valtakunnallisia yhteisiä nuorisopalvelujen laatuun liittyviä kriteerejä ei ole olemassa ja esittää, että uuden nuorisolain voimaan tullessa myös käynnistetään valtakunnallinen kehittämistyö yhteisten laatukriteerien luomiseksi.

7 c §:

Nuorten asiakkaiden tietojen siirtäminen viranomaiselta toiselle ja toimijoiden kesken on nykyisillään tietosuojalain määräyksillä osoittautunut ongelmalliseksi. Viranomaisten välisten tietojen ja rekisterien vertailu on myös osoittautunut käytännössä vaikeaksi. Joissakin tapauksissa asiakkaan suojaksi säädettyjen lakien tulkinnat ovat estäneet viranomaisten välisen yhteistyön ja saattaneet myös edistää lain alkuperäisen hengen vastaisesti asiakkaan syrjäytymistä palveluista.

TPY näkee hyvänä sen, että lakiin on kirjattu velvoite opetuksen järjestäjille tietojen luovuttamisesta, sekä opintonsa keskeyttäneiden nuorten tietojen siirtämisestä. Tietoja voivat luovuttaa myös puolustusvoimat, sekä siviilipalvelukeskus.

TPY pitää erittäin tärkeänä, että valtakunnallisesti pystytään sopimaan tietojen vaihdon periaatteista. Niissä kunnissa, joissa etsivän nuorisotyön palvelut tullaan ostamaan järjestöiltä, tai muilta palvelujen tuottajilta, pitää myös tarpeellisten tietojen siirtä joustavasti viranomaisilta palvelujen tuottajille.

7 d §

Uudessa nuorisolaissa määritetään myös etsivän nuorisotyön rooli asiakastietojen vaihdossa. Henkilötietojen käsittelyn vastuuviranomaisena määritellään kunta ja laissa määritellään myös tarkemmin tietojen luovuttajat, sekä sovitut jatkotoimet. Tietojen edelleen luovutukseen tarvitaan nuoren lupa, joka myös lisää asiakkaan oikeusturvaa.

Valtakunnallinen työpajayhdistys pitää nuorisolain muutosesitystä pääsääntöisesti oikean suuntaisena, koska laissa määritellään periaatteet monialaisen viranomaisyhteistyön kehittämisestä. Laissa määritetään myös periaatteet työpajojen ja etsivän nuorisotyön yhteistoiminnalle, jonka avulla pystytään auttamaan avun tarpeessa olevia nuoria entistä varhaisemmassa vaiheessa. Nuorisolaissa on myös kirjattu monipalvelun periaatteet, jotka ovat lähellä pohjoismaisia vastaavia käytäntöjä. Tulevaisuudessa pitää myös entistä enemmän kiinnittää huomiota monialaisen viranomaisyhteistyön ja kentällä toimivien palvelujen tuottajien väliseen yhteistyöhön. Verkostoyhteistyöllä saavutetaan entistä paremmin palvelujen tarpeessa olevat asiakkaat ja pystytään luomaan asiakkaan tarpeista lähteviä palvelumalleja.

Helsingissä 25.5.2010

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry TPY

Markku Hassinen
toiminnanjohtaja